

Q. F. F. Q. S.

PRÆSIDE CELEBERRIMO,
DN. GEORGIO CÆSP.
KIRCHMAJERO,

Orat. Prof. Publ. meritissimo, Acad. Imperial.
Leopoldin. Phosphoro II. & Universitatis V Vitteb.
Seniore Venerando,

*Patrono, Præceptore & studiorum suorum
Promotore, omni honoris cultu observando,*

De

CORONIS

Disputabit

AUTOR RESPONDENS
M. JOHANNES PHILIPPUS GROSIVS,
WINDSHEMIO-FRANCUS.

In Auditorio Majori

Ad diem XXIII. Decembr. Hor. Antemerid.

Anno M DC XCIII.

WITTENBERGÆ,
Literis CHRISTIANI KREUSIGII.

VIRIS
DE REPUBLICA WINDSHEIMENSI
MERITIS,

Magnifico, Nobilissimo atque Excellentissimo,

DN. ADAMO
PASTORIO,
J.U. DOCT. PRÆTORI ET CONSULI
GRAVISSIMO, &c. &c.

Nec non

Nobilissimo atque Excellentissimo,

DN. JOHANNI
PHILIPPO de JOSS,
CONSILIARIO WINDSHEIMENSIUM
DUDUM MERITISSIMO &c.

*DNN. Patronis ac Promotoribus suis ad ci-
neres usque colendis*

Dissertationem hanc

D. D. C.

AUTOR

M. Johannes Philippus Grosius.

I. N. J.

§. 1.

Dicturus quædam de Coronis, de Etymolo-
gus vocabuli primo loco agendum esse, arbitror. Tetigit
duntaxat obiter, & non pro merito *Pompejus Festus* (a)
etymon hujus vocabuli; quandoquidem Corona illi dici-
tur à choro, caret tamen aspiratione. Quibus sequentia mox adjecit
verba: Coronæ dicuntur, quòd hos cohonorent, quibus imponuntur.
Appion (b) apud Athenæum applaudit, Coronam olim Chororon di-
ctam esse; quòd Saltatores sive χορευταὶ eâ capiti imposita in theatris
uterentur. *Josephus Scaliger* (c) Coronam Veteres scribebant, ait, adspi-
ratè, bene conscius etύμης hujus: σέφανθ enim primum χορωνός vo-
cabatur παρὰ τὸς χορὸς. *Isidorus* etiam accedit *Hispalensis* ille, qui
(d) à choro coronas petit, quòd olim coronati circum aras currerent.
Qui cum Celeberr. DN. PRÆSIDE (e) Patrono ac Præceptore meo ad ci-
neres colendo (cujus liceat vestigiis insistere, dum de Coronis hæc &
multa alia, ex instituto attulit,) antiquitatem Lingvæ Celticæ latissimè
regnantem venerantur & agnoscunt, illi nec Latinam præferunt, nec
Græcam. Igitur Coronæ vox originem immediatam Lingvæ Celticæ,
Hebrææ mediatam debet. *Celtis*, inquam, omnibus, *Germanis*, *Go-
this*, *Danis*, *Suecis*, *Anglis*, *Gallis*, *Italis*, *Hispanis*, ipsis etiam *Panno-
nibus* Corona appellatur Cron / Corona verò ab Hebræa voce קרן id
est, radio, aut cornu, cujus radix est קרן radiavit, splenduit; quia auro
gemmisque radiant Regalia Coronæ ornamenta; quò antiquiora,
hoc simplicius per emicantes radios ceu cornua in cuspidem cornutam
aut pyramidalem penè desinunt.

§. 3. Misso Etymolo, Æquivoca aggredior Coronæ, quæ homonyma
quàm plurima agnoscit. Coronæ vox modo pro nomine communi,
imò communissimo, modò etiam pro proprio accipitur. De proprio
(ut inde ordiar) constat, tribui Coronæ nomen Urbibus Celebrioribus

A 2

quibus-

(a) de verbor. signif. (b) in *Deipnosoph.* l. 15. (c) in *Commentar. ad
Virgilii appendicem.* (d) in *Orig.* l. 19. c. 30. (e) ad *Hist. Pass. Chr. de Coronis.*

quibusdam atque oppidis nonnullis. Eminent *Corona* urbs *Peloponnesus*, non procul à *Pomisi ostio*, ad sinum *Messeni cum*, qui sinus quoque *Coronæus*, *Golfo de Coron* vocatur. *Majestati Venetorum* armis contra *Turcas* felicissimis recuperata, hodiè vocari *Christiana* gaudet. *Coronæa* Urbs *Bæotie* in colle sita, proximè ab *Helicone* monte abest, quæ de memoratu digna *Sponius* haud ita pridem prodidit in *Itiner. per Archipelag. & Græciam*. Apud hanc *Coronæam*, ut *Corn. Nepos* (a) refert, *Bæotii & Athenienses Agestlao* obstiterunt, cum per *Hellespontum* copias suas trajecisset. *Coronæ* nomen referentia obscuriora tamen loca prætermittimus, à *Plinio* in *Hist. N.* & *Henrico Stephano* de *Urbibus* commemorata, cum super sit clarioribus *Corona Dacia*, & quidem *Transylvania* annumeranda, vulgo *Cronstadt / Stephanopolis*, *Barassovia*que olim nominata, *Burciam* ad amnem, atque regionem. De quæ urbe gentis *Daciæ* *Scriptores Laurentius Toppeltinus* in *Orig. Transylv.* & *Job. Tröster* in *Dacia veteri* novaque consulantur. (b) In *Franconiæ* montanæ finibus ad pedes atque cornua *Piniferi metallici Auricorona* oppidum & *monasterium Cæli-Corona* ditioni subest *Ducis Serenissimi ac Domini, DN. CHRISTIANI ERNESTI* *Marchionis Brandenburg. Germaniæ Ulyssis, aut Achillis*. Tandem etiam *Corona* nominatur *capacissimus Gallaciæ Hispanorum portus*, quem *Caronium* alias appellant.

§. 3. Con mune nomen prædicatur (1) *Civili notione* aut *significatu de Regno* videlicet & *Majestatis Regiæ* possessione propria. Hoc sensu *Coronæ* bona dicimus non esse alienabilia. Quæ phrasis *Aulæ Regiæ Gallorum Suecorumque* notior, *privatis* magis odiosa est, quàm ut hîc explicari oportere videatur. Hoc respectu etiam accipienda formula loquendi, *die Cron Frankreich / Engelland / Dennemarc* &c. (2) *Astronomicè Corona* sidus illud dicitur *Cœleste, Borealis* nempe *circulus stellarum* in *coronæ* modum pene cõiens, de quibus *Claudianus* (c)

Seu tibi Diçtæa placuerunt astra corona

& *Plinius* (d) inquit: *Cæsari* corona exoriri incipit, (3) *Physicè ac Meteorologicè*, pro *circulo lunari*, seu *halone* sumitur *Corona*, ein *Wondenhof*: quæ, unde oriatur, causa naturalis redditur ab *Opticis*,

Carte-

(a) *Agest. cap. 4. num. 5.* (b) *l. 4. c. XI.* (c) *in panegy. Claud. de corona Diçtæa.* (d) *Hist. Nat. l. 18. c. 31.*

Cartesio in primis, curioso hoc phænomenon scrutinio lustrante in *Ca-*
toptriciis. (4) *Mechanicè* pro supercilio & prominentia parietis, ar-
cendis stillicidiis perutili. (5) *Oeconomicè* pro parte mundi muliebris,
sive ornamento capitis orbiculoque, quo gestare solent onera: *Hora-*
tius (a)

Et scindit harentem coronam crinibus.

(6) *Populariter* pro turba circumstantiumque multitudine. Hoc sen-
su *Cicero* (b) *Tibi ipsi pro te erit maximâ coronâ causa dicenda.*

Talis hominum congregatorum circulus indigitatur passim in exordiis
orationum & alloquiis. Sic coronæ clamor dicitur *Poetæ Venusino.*

(c) Muros cingere coronâ & circumdare, *Virgiliana* phrasis atq; *Lucia-*
ni est. Ad popularem quoque refero significationem circulum ton-

suræ capitis religiosi, eine Pfaffen-Crone. (7) *Juridicè*, forensis vox
Coronæ signum denotat venalium, in primis captivorum. Sub coro-

na scilicet mancipia venibant olim, jure belli capta, teste *Gellio* (d) *Ser-*
vi itaque & bello capti coronis his induti ordinariè venibant, seu ve-

nundabantur, (8) *Usu nummario* Corona coronatum nummum de-
notat.

§. 4. Ad Synonyma vocabuli Coronæ nunc progredior: illorum
autem alia sunt Ebræa, alia Græca, alia Latina. Hebræa sunt: קִרְוֵן &
 קִרְוֵן Græca vero: στέφανος , στέφανη , itemque σπόδιον , σέμμα ,
 βασιλείον , Διόδημα non accuratè. Latina autem: Sertum & Corol-
la si ex foliorum, graminum & florum compositione constat.

§. 5. His ita consideratis, nunc rem ipsam ingredior, & descriptio-
nem Coronæ cum Consiliario olim & Legato splendidissimo Regis
Galliarum ad *Rhætos* (e) suppedito. Sic autem *Carol. Paschalius* ordi-
tur opus suum: Corona circulare capitis gestamen non arcendæ inju-
riæ, sed ea re inventum est, ut sit luculentum insigne lætitiæ, pietatis,
morum optimorum, ingenii & doctrinæ, virtutis ac strenuitatis, victo-
riæ & felicitatis, denique summi inter homines fastigii. Non paucio-
ra (idem subjicit) non plura usque adhuc reperi genera coronarum.

§. 6. Cùm autem Coronarum nomina varia sint, hinc haud inuti-

A 3

lem

(a) *lib. 1. Carm.* (b) *Tuscul. quest. 1.* (c) *1. Ep. 19.* (d) *in noct. l. 7. c. 4.*
(e) *l. 1. c. 1.*

lem laborem me suscepturum esse, spero, si celebriores apud Veteres melioris ordinis gratia, è publicis ad Historiam patientis Christi, Lectionibus Magnifici DN. PRÆSIDIS, juxta seriem Alphabeti colligam, ac cujusvis obvias aspectui exponā. *Adamant.* & *Aurea* omnes reliqvas præstantiâ & dignitate superat Coronas, meritòq; primo apponenda erit loco. Sunt vero Aureæ coronæ militibus ac Triumphatori datæ, quod primum à *Posthumio* dictatore factum refert *Plinius*; (a) nisi tamen potiùs *Tarquinio Prisco* prima, teste *Floro* (b) gloria debetur. Imò Numini verissimè. Verùm tractu temporis has aureas coronas in ornamentum capitis Romani Imperatores & alii Reges excogitarunt, (antiquitùs enim è lauru erant, post fieri ex auro coeptæ) non aliter, ac si cum Sole vellent certare: accedebat etiam, docente *Paulo Aringhio* (c) quòd non tam radiis ac gemmæ Circulum illum aureum condecorare curarent, quam ad cursum Solis, ad numerum mensium, ad circulum anni, & ad signa zodiaci respicientes, in ipsa Corona radiorum quoque numerum illum duodenarium continerint, ut significavit *Virg.* (d) Coronam radialem Latini Regis describens:

- - - *Ingenti mole Latinus*

Quadrijugo vebitur curru, cui tempora circum

Aurati bis sex radii fulgentia cingunt,

Solis Avi Specimen. - - -

Ufos autem coronâ aureâ seu diademate fuisse *Persarum* Reges, ostendit *Brissonus* (e) De his consule *Iob. Baptist. Casalium* (f) postmodum verò decrescente imperio tantæ rei decus ad eos translaturum, qui vix unquam castra viderant, sed solum erant in comitatu Principis.

Castrensis s. Vallaris, quæ insigne valli ex auro obtinebat & dabatur ei, qui primus hostium intravit castra pugnans, teste *Plinio* (g) nec non *Polydoro Vergilio* (i) quam primum frondeam postea auream fuisse refert *Guido Pancirollus* (k) nec non *Paschalius* (l)

Cereæ, apud *Artemidorum*. (m) quæ licet sacræ audiant, dicendæ tamen magicæ ac superstiosæ sunt & malum ægrotantibus portentunt. conf. *Paschal.* (n) In his Misniæ Saxoniamq; oris recens nuptis nudo

impo-

(a) *Hist. Nat. l. 32. c. 2.* (b) *l. 1. c. 5.* (c) *T. II. Romæ Subt. l. VI. c. L. p. 369.* (d) *in Æneid.* (e) *l. 1. de Regio Persarum principatu.* (f) *de profan. & Sacr. Veter. Ritibus p. 48. Part. I.* (g) *lib. 16. c. 4.* (h) *l. c.* (i) *de rerum Invent.* (k) *de reb. memorabil. p. 611.* (l) *lib. 7. c. 3.* (m) *l. 1. c. 79.* (n) *l. 4. c. 4.*

imponuntur capite accensis antea candelis cereis. *Cbydea* corona dicitur confuse plexa, nullo florum ordine disposita, tumultuaria, plebeia, *ἄσπετος* quod est sparsim. *Civica* inter militares nobilissima corona, cui cedunt murales, vallaresque & aureæ, quæquæ prætio antecedentes, è quærna fronde aut ex ilice, nobilis ac symbolum servati in prælio civis, quæ miles militi dabat. Quæ & iudice *Polydoro Vergilio* (a) præ celeberrima habebatur: ubi refert, consuetudinem hanc *Autore Valerio M.* (b) Athenienses primùm introduxisse, & hoc honore uberrimo virtutis alimento primum *Periclem* decorasse. *Classica* dabatur Ducibus, ob rem præclare gestam bellicam in mari, qui primus in hostium navem armatus vi transilivit, ea quasi navium rostris insignita est; hæc, quæ & aurea fuit, aliàs à *Guidone Pancirolo* (c) *Rostrata* nominatur, ab *Aulo Gellio* vero (d) *Navalis*. Hoc insigni verò tam præclaro *Paterculus* (e) confirmat neminem unquam Romanorum fuisse donatum, sed primum illud meruisse *M. Agrippam* tradit cum *Autore Livius* (f)

Convivales frequentissimæ connumeratæ inter esculenta etiam ac potulenta, & harum duas tantùm fuisse dico, licet à quibusdam tres fuisse perhibeantur. De his eruditè scribit *Paulus Aringhius* (g) cuius verba merentur ut apponam: *Aristotele teste*, inquit, *apud Rhodiginum* (h) *Antiqui convivii coronati accumbebant, ac si coronis quas tunc capiti præferiebant, annonæ fertilitatem, rerumque omnium copiam symbolice inaugurantes, lætitiæ exhiberent.* At si morem hunc cuius sermo recurrit, ad sua derivemus initia coronarum ejusmodi origo, & causa item illa potissimum extitit, quod cum discumbentes multo *convivales inter epulas se vino ingurgitarent, ne caput subinde doleret, fascia illud lineæ, vel certe læne vinciebant.* Hæc enim, ut *Festus* ait, primum cunctis corona ad manus fuit, verum luxu subinde immane aucto, ad novas sibi delicias concinnandas, compacta tum ex frondibus, tum ex floribus, aut calidis aromatibus molliter, ut vinum facile perspiret, adaperiunt, quod ex *Nardo* potissimum Corona præstare consuevit: vel certe ex frigidis interdum corona instruebantur, ut opportune meatus temperamento adstringentes, æstuantis vini vim valide comprimerent, ad quod

(a) *Lib. II. c. 17.* (b) *lib. 1.* (c) *in Rer. memor. p. 613.* (d) *in Noct. Att. p. 231. L. V. c. 6.* (e) *lib. 2.* (f) *lib. 12. Epit.* (g) *T. II. R. Sub. l. VI. c. 49. p. 369.* (h) *lib. 27. c. 26.*

apre quidem corona ex violis, rosis & ex hedera item intexta adhibebatur. Has porro convivales coronas capiti aut fronti, vel certe temporibus circumdabant, aut festivum in morem letitiae gratia de collo suspendebant. &c. Coronae hae teste *Pancirolo* (a) fasciolas quasdam ex tenuissimis philyris tunicarum, quae inter corticem & lignum tiliæ inveniuntur, intortas dependentes sive ut illis subligari possent, ne capite laberentur; sive ut ornamenti & gratiae aliquid etiamnum eis accederet interprete *Hier. Mercuriali* (b) Singulare planè est, quod ex *Festo Muretus* notavit ad illud *Catulli* Epigramma: Cœnabis benè, mi Fabulle, apud me &c. Solitos nempe fuisse Veteres aviculas quasdam, Corollis suis alligare, quarum & cantu assiduo, & crebris rostri ungviumque puncturis efficeretur, ne ipsi inter pocula obdormiscerent. *Donatica*, quae donari viris fortibus solebat apud Veteres Romanos: alio nomine *graminea* salutabatur, & hac nulla fuit nobilior, nec non *obsidionalis*; quam ii qui liberati sunt obsidione dant ei duci, qui liberavit, & hæc corona *graminea* est, observarique solitum ut fieret è gramine, quod in eo loco generatum esset, intra quam clausi erant, qui obsidebantur, & talem coronam *gramineam*, referente *A. Gellio* (c) Senatus Pop. Rom. *Qu. Fabio Maximo* dedit bello *Pœnorum* secundo, quod urbem Romanam obsidione hostium liberasset. De qua videri potest *Paschal.* (d) ut & supra citatus *Pancirollus* (e) qui ex *Plinio* recenset, summum apud antiquos signum Victoriæ fuisse, herbam porrigere, h. e. terra & altrice ipsa humo & humatione cedere inquit, *Plinius* (f) quem morem etiam tum apud Germanos durasse fatetur. Cum quo consentit quoque *Pompejus Festus*, qui notat, Herbam ab eo dari solitam, qui se victum fateretur.

Exploratoria, à *Caligula* inventa, quod ut cœlesti siderum fulgore omnia explorantur, ita ille exploratam talium virtutum demonstrare volens, distinctam Solis, Lunæ, siderumque speciem coronis his insculpi iussit, de his agit citatus *Pasch.* (g)

Ferales, quod gestantem enecent, sic dictæ; De his *Paschalius* (h) loquitur: Reperte sunt nefanda coronae harum, tam salubrium per nomen quidem & speciem imitatrices, ac re & effectu ferales, atque adeo capitis, cui

(a) de rebus memor. p. 253. Tit. II. (b) lib. 3. Variar. lect. c. 9. (c) Lib. V. c. 6. Noct. (d) l. 4. c. 12. nec non l. 7. c. 16. (e) De reb. mem. p. 613. (f) in Hist. Nat. L. XXII. c. 3. 4. (g) l. 9. c. 13. (h) l. 1. c. 15. p. 45. (i) l. 21. c. 3.

cui imponuntur, interfectrices: Et Plinius (i) eandem sententiam defendens ait: Quoniam & in hoc est aliqua valetudinis portio, in potu atque hilaritate precipue, odorum vi surrepente, fallaciter scelerata Cleopatra solertia. Namque apparatu belli Actiaci gratificationem ipsius Regina Antonio timente, nec nisi prægustatos cibos sumente, fertur favore ejus luisse, extremis corona floribus veneno illitis, ipsaque capiti imposita. Mox procedente hilaritate, invitavit Antonium, ut Coronas liberent.

Festa, ita nominata, quod Romano more festis ludis atas coronata omnis apparebat. Conveniebat verò populus Athenis non jubente lege aut præstituto temporis ambitu, sed ex rerum prospero eventu singuli & Viri & oppida indicabant sibi & lætitiã & coronas & solennes gratiarum actiones. Flores honoratissimæ ac antiquissimæ fuerunt, quæ includebant sub se Roseas, Violaceas, Liliatæ &c. De his floreis coronis quoque tenendum, ex vario florum genere contextis sacrarum defunctorum virginum capita exornata fuisse, quod maximè cum devotionis tum obsequii gratia in sacratissimo Deiparæ capite servatum fuisse Damascenus (a) his verbis edocet: Postquam autem omnes desiderio simul & debito satisfecerunt & ex multis floribus, variisque hymnis contextam sacram coronam contexuere &c.

Funebres, quibus mortui coronabantur, ut significarent ex Victoria seculi securitatem à negotiis. Primi enim antiquæ probitatis candidæque fidei Christiani, ut scribit Paulus Aringhius (b) suos coronis prosequerantur mortuos, virgines præsertim & martyres, hanc unam potissimum ob causam, ut post superata videlicet ærumnose hujus vitæ certamina, victores eosdem è seculo in cælum se recepisse, impertita capiti corona, quæ victoria symbolum est, contestarentur. Adhæc tenendum, non solum mortuum fuisse coronatum, sed & rogos, sepulchra atque urnam, in quam ejus reliquæ condebantur, quem & coronati prosequi consueverunt. Cujus rei exemplum Plutarchus memorat, quando scribit Marcelli cadaver combustum, fuisse conditum urna argentea, cui circumdata fuit corona aurea. Et quòd his mos priscus Romanis fuerit sepulchra coronis, sive corollis conspergendi, discimus ex Plutarcho in funere Numæ, ubi dicit, socios & amicos populos concursu factò ad sepulchrum ejus, illud publicis muneribus & coronis decorasse. Hanc verò coronam auream fuisse, colligere licet ex iis, quæ legimus apud

B

Pelo-

(a) de dormitione Virginis. (b) l. 1. c. 25. n. 12. 13.

Pelopidam, (a) qui conjectu telorum confossus, à Thessaliæ civitatibus coronis aureis donabatur. *Graminea*, de his vide Coronam Donaticam. *Hederacea*, quæ saltatoribus cultoribusque Bacchi sacra censebatur vid. *Scaliger* (b) *Salmasius ad Solin.* (c) Hanc verò Coronam Hederaceam Poëtis collatam fuisse, refert supra citatus *Guido Pancirollus* (d) ita tamen, ut hedera una cum lauro coronam istam perficeret.

Hetrusca, aureæ coronæ sunt, quarum mentionem fecit *Plinius* (e) quæ & gemmatae erant, ut non honore tantum, sed & pretio ac pondere æstimarentur. Plura de his habet *Paschalius* (f)

Histrionica, quæ dabantur histrionibus non ex auro, interim effigiatæ quæ regias coronas formâ repræsentabant, non autem materiâ, ut enim diademata Regum fuerunt aurea, ita Histrionum tæniæ. In comædiis *Poculus Lenones* aut matres meretricularum tæniola aliquâ purpureâ evinciebant caput imitatrice veræ tæniæ.

Hypoglottis sive ὑπογλωττίς quasi dicas sublingva, in convivii fine dari solita, ac ut ea frænum sit loqvacitatis, quæ plerumque regnat inter pocula. Quam describit *Athaneus* (g) & *Pollux* (h.)

Hypothymides coronæ audiunt à thymo s. odore, qui è quolibet est flore, collo solita appendi & cervicis ornamentum. Ideo ab *Hesychio* hoc genus coronæ vocatur ἑσφάνθη ὑποτραχήλου corona subcollaris: Et hæc coronâ nihil fuit vulgatius.

Inversa non minus quam rupta vel lapsa corona infaustum censebatur omen. Sic coronam *Cassio* inversam licetor afferens portendit infortunium. *Lanea* (ex lana) sacris magicis Diisque Laribus adulteris & novis nuptis aliàs dicata, de qua *Plin.* (i) Præterea antiquissimum hoc genus Coronarum Lanearum fuisse, testatur *Festus*. Adhæc tenendum hac, & non hedera, nec lauro, corona, *Platonem* coronasse *Homerum*, hoc verò ideò factum, quoniam non tantum olea, sed & lana fuit argumentum pacis, Hinc *Justinus* (k) inquit: Primi Athenienses lanificii & olei & vini usum docuere, quibus scilicet omnibus homines fruuntur in pace. *Laurea* Imperatoribus, Poëtis, Musis, navibus victricibus, statuis Augustis, thalamisque consecrata. De Imperatoribus *Paulus*

Arin-
(a) cap. V. vers. 5. (b) l. 1. de art. Poet. c. 21. (c) p. 364. & 1041. (d) in reb. memor. p. 614. (e) Hist. Nat. 33. 1. (f) l. 8. c. 6. (g) lib. 1. Deipn. (h) l. 4. c. 25. (i) l. 21. c. 3. (k) l. 2.

Aringhius (a) scribit: Imperatores dum triumphum solemniter peragerent, laureæ aureæque pariter corona exornabantur, ut *Livius* (b) illis palam verbis edocet: Tunica palmata, corona triumphalis laureæque. Laureæ enim primùm coronæ triumphantium, si coronarum origini insistimus, ait *Gellius* (c) postmodum verò aureæ extiterunt, & lauro aurum ornamentum gratia superinductum est. Multa de his quoque *Valerius* (d) & *Thomas Dempsterus* (e) scripserunt.

Lemniscata à lemniscis dicta, quòd his veluti fasciis involverentur flores coronati, seu coacti in coronam.

Longæ Coronæ appendebantur Diis gentiliis, imprimis *Æsculapio* & *ferculis* cibisque in conviviis solennioribus, de quibus singularia *videmus in Pasch.* (f) *Ludicræ coronæ* non à ludicris ridiculose actu, quòd gloriolæ inanis essent signa, sed exercitiorum corporis & virtutum præmia sic audiebant. Rationem reddit *Plinius* (g) qui cursu, lucta, jaculo, excellisset, qui certaminibus aliis extitisset Victor, in numeros coronis his adsciscabatur, interque *Duces* ponebatur.

Martyrum coronæ è floribus erant, conjunctis amoenitatibus colorum odorumque si non Arabicorum, at nostratium ex Lauro, myrto, violis, Narcissis, Rosis, hyacinthis, Liliis. *Militares* variæ ac multiplices fuerunt: alia enim *Castrens*, alia *Civica*, alia *Muralis*, alia *Vallaris*, alia *Rostrata*; vide de his omnibus in suo quæque ordine. *Muralis*, est corona quâ donatur ab Imperatore, qui primus murum subiit, inque oppidum hostium per vim ascendit. Idcirco quasi muri pennis decorata est. *vid. Gellius* (h) *Talium* tres meruit *Sicinius Dentatus*, qui & XIV. accepit *Civicas*. *Myrtea* ornando capiti & flabelli loco muscis abigendis non modò per convivia, sed rebus quoque bellicis adhibebatur, teste *Plinio* (i) ut insigne aliquod orationis *Posthumio Tuberto* primùm est collata.

Navalis, huc repetendum, quòd dixi de *Classica*. *Nuptialis* quam gestare virgines & novæ nuptæ solent, aureis ex floribus imprimis nexæ, pretioso decore gemmarum addito, quam textam è selectis floribus herbisque corollam sub amiculo sponsa detulit, & eam ex lectis floribus ipsa texuit, quia empta ferta vitio dabantur. *vide Alex. de Alex.* (k)

(a) *Lib. VI. c. 49.* (b) *l. X.* (c) *l. 15.* (d) *in hieroglyph. l. 50.* (e) *in Antiq. Rom. l. 5. c. 18.* (f) *l. 2. c. 3.* (g) *Lib. 21. c. 3.* (h) *Lib. V. c. 6. p. 231.* (i) *l. 15. c. 25.* (k) *lib. II. pag. 59.*

Quod ornamentum olim & gestamen fuit matronarum, deinceps ad
Sponfos extendebatur.

Obsidionalis, de qua vide Gramineam. *Oleagina* victorum erat præ-
mium in ludis Olympiacis, quæ coronamentum *Herculis* ex Oleastro
extitisse Autor quoque est *Tertullianus* (a) De hac ex Oleastro, Cotino,
corona copiosè egit *Pasch.* (c)

Ovalis ab ovatione dicta, myrtea corona fuit, propria Imperatoribus,
qui ovantes introibant urbem. Athenis Judices & Magistratus Lacedæ-
moniorum his coronamentis ornabant.

Pactilis corona juncta & ex floribus compacta artificiosè, dicta quoq;
nexilis, tortilis, volubilis. *Papyraceæ* coronæ mentio apud *Philonem*
fit in *Flaccum*. *Plectilis* è floribus, gramine, lalice, arundine, lino he-
dera constabat nexu. *Panaria* pauperum, servorum latioris nuncii in-
dicium & asinorum utilis corona.

Pancarpia floralis, florea & ex fructibus omnigenis sic dicta.

Plicatilis cum plectili coincidit, corona muliebris per nubeculas per
retia velamina, monilia, vittas plexa.

Plumea ex pennis tribus puniceis, nigrisque longitudinis ferè tricubitalis & militibus concessa, ut aspectu pulchri, hostibus terribiles evaderent. Polonis, Hungaris & Turcis coronæ loco plumæ ut aliis ex Struthione ornamenta.

Querna eadem ac Civica, tacta superius.

Radiata, Principes, Heroas, Reges, Sacros Vates exornare solita, divinitatis facit aliquod indicium. Pictores Christo & Apostolis hanc
hand immeritò addunt. quæ & Mosis rectiùs tribuenda, quàm cornua.

Rostrata supra jam adducta.

Rutila à rutilo colore auri dicta & Martyribus tributa à *Prudentio*
Poeta.

Sacerdotalis vci gentilis, vel Ebræa, illa omnibus communis Sacer-
dotibus, imò omnibus sacrificantibus.

Spicæ. faustitatis symbolum, corona gesta cum spicare messis cape-
rat aristas.

Spinea, de hac vide inferiùs, ubi plura dicam.

Stellata, quæ & radiata dicitur, tributa primùm Romæ Cæsari.

Tonsa, nec non tonsilis corona plectili opposita, è foliis detonsis &
ex mero folio funiculis connectebatur.

(a) in corona milit. (b) l. 4. cap. 2.

Tortilis, volubilis aut *volvens* dicta à *volvendo*, quod impulsu *vol-*
veretur. Motum hunc conficiebant res solidiores, poma, fructus alii,
ex quibus hæc constiterat corona mobilis, præ mollioribus nimirum
foliis herbisque. *Triumphales* ad Imperatores ab amicis sociisque
mittebantur gentibus prælatæ in triumphis, numero frequenti. Hæc
myrto prius plexa, (autore *Masurio*) mox ex auro, sicuti ex *Lauro* quon-
dam constiterunt, Festo *Gellio*que testibus. In *Scipionis* Asiatici tri-
umpho 234. coronas aureas, in *Cæsaris* duo Coronarum millia, octin-
gentas viginti duas, *Appianus* memorat gestatas. Coronarum harum
duæ species fuerunt; una laurea altera aurea, quas exacto triumpho in
gremio *Capitolini Jovis* locare & templis dicare solebant, quod bene-
ficio Deorum immortalium de hostibus triumphare contigisset.

Vallaræ, vide, quæ dicta sunt de *Castrensi*.

§. 7. Recensitis hætenus speciebus atque distinctis nominibus Co-
ronarum, ad Causas me convertito, & quidem primum *Efficientem*.
Coronarum verò repertorem, teste *Plinio* (a) ferunt *Liberum Patrem*
fuisse, qui primus omnium imposuisset capiti suo coronam ex hederæ:
postea Deorum honori sacrificantes sumpserunt, victimis simul coro-
natis. Reperimus tamen longè antiquiorem coronarum usum. Nam
Moses, qui multis seculis, ut testis est *Eusebius* (b) præcessit *Liberum Pa-*
træm, multas aureas coronas fecit, de quibus *Josephus* plenè meminit.
(c) Corona verò in qua Deum *Moses* inscripserat, una fuit, quæ ad
hunc usque diem permansit. Quicquid igitur dicant de *Libero*, malo
tamen cum aliis *Mosen* huic præferre, ac statuere, *Mosen* autorem Co-
ronarum esse. Quæ sententia videtur probari posse ex iis, quæ *Joban.*
Palatius, Prof. Venetus opere de *Aquila* inter *Lilia* editæ Venetiis, An-
no 1675. Lib. I. c. II. f. 88. retulit: *Mosen*, cum à *Pharaonis* filia addu-
ceretur ad Patrem Regem, *Mosi* coronam joco imponentem, illam statim
projecisse, pedibusque conculcasse, unde à Sacerdote ibi tum stante fe-
rè interfectum, quod *Ægyptiaci* Regni subversionem oraculo *Dæmo-*
num jam denunciatum portendere hoc videretur. Projecit autem,
pergit ille, quia sculptum ibi viderat idolum. Corona prima ex pu-
rissimo laudatur auro *Aaronis*, cum inscriptione *Sanctitatis Jehova*.
Exod. XXXIX. 30. Falsum ergo *Plinii* illud (d) *Emerere ac vendere in-*

B 3

sti-

(a) l. XVI. (b) in X. de *Evang. preparatione* (c) in 3. *antiquitatum*,
cum de *Sacerdotum* indumentis loquitur. (d) *Hist. N. l. 7. c. 56.*

situit Liber Pater. Idem Diadema insigne Regum & triumphum invenit. Deus scilicet, ut Regum autor, ita & Coronæ Regiæ immediatus atque principalis; minùs principalis *Moses*, qui per typum viderat in monte sacro, & illius ad ideam procurarat efformari per Bezalelem atque Ahaliab spiritu divino excitatos viros & artifices instructos Exod. XXXV. 36. Romanarum verò Coronarum primæ atque antiquissimæ à Plinio perhibentur illæ, quibus in honorem Cereris & Bacchi ornabantur instituto Romuli XII. Arvales fratres sive sacerdotes, triticeis è spicis albo filo colligatis.

§. 8. Pauca quoque nunc de *Forma* Coronarum, scilicet externa, dicam: illa figura circularis est, capacissima omnium & perfectissima, accedens in plerisque ad rotunditatem. Itaque Coronæ, cum talis sit, nihil addi, nihil potest adimi. Ubique incipit, ubique desinit, aut nusquam potius. *Heraclius* idcirco *Ponticus* & Autor Etymologici hanc ipsam circularis formæ excellentiam, quæ propria Coronæ, verbis representant hisce: *Coronæ summitas est, quæ currit undiquaque.* De figura hac cecinit *Manilius* (a)

*Hæc æterna manet, divisque simillima forma,
Cui neque principium est usquam, nec finis in ipsa.*

§. 9. Pervenio nunc ad *Materiam* Coronarum, quæ varia est; nimirum ex gramine, foliis, hedera, pampino, ex frutice, arboribus, frondibus, floribus, fructibus, charta, ex spicis, lino, lana, plumis, cera; Nobilissimæ ex auro, gemmis, unionibus: inferioris ordinis argentæ obductæ auro, ferreæ. De Ferrea prolixè egit *Celeberr. Dn. Præses Lecti- onibus suis publicis in Coronas*, quare pauca saltem huc transferam, nempe de significato hujus ferreæ coronæ, nec non de ejus acceptione. Significant verò ferreæ illæ Coronæ vel potestatem Regiam, vel pœnam capitalem. Hæc quoque corona *Longobardorum Regum* erat pro insigni teste *Carolo Sigon.* (b) *Theoder. Hopping.* (c) Inde Aquisgrani ferrea corona, quæ pro symbolo everfi Regni *Longobardici* Imperatores coronati Franci atque Saxones olim usi. vid. *Limn.* (d) Præterea notandum, triplicem coronam esse, quæ Orbis Romani Princeps coronatur, *Ferreæ*, quam à Coloniensi Archi Pontifice accipit: *Argenteâ* ab Archi Præsule Mediolanensi: *Anreæ*, à summo omnium Pontifice. Dixi
autem

(a) l. 1. (b) de Regno Italia. (c) de insignibus Sect. 2. c. 2. §. 7. (d) ad Capitul. Caroli V. p. 329.

autem supra, ferreas coronas significare quoque poenam capitalem, cuius si quis exempla desideret, quamplurima à *Cellario* Celeberrimo adducta esse (e) videbit; siquidem capitibus seditiosis ante violentum ignominiosæ mortis genus ferrea imposita cornua, eademque candens, vel ignita fuit. Sed pergendum est ad Finem Coronarum.

§. 10. *Finis* Coronarum quemadmodum materia, varius ac multiplex est. *Paschalius* quidem (f) lætitiæ, pietatis morum optimorum, ingenii & doctrinæ, virtutis ac strenuitatis, victoriæ & felicitatis, denique summi inter homines fastigii terminis, sed non sufficienter circumscripsit. Hinc in compendio quasi adducam earum fines potiores, quos Magnificus DN. PRÆSES nervose ac graviter in *Lectio.* suis supra citatis recensuit. Id autem extra hæsitationem certum est, auctoritatis, dignitatis & securitatis gratia Coronas pretiosiores maximè inventas ac adhibitas fuisse. Nec hoc negandum, sed potius cum *Paschali* (g) asserendum, asylum quoddam in Coronis quælibet veteres, ut coronati haberentur, idè niviolabiles, quemadmodum Legati ramos olivarum aliàs gestantes. Nec sine suo Coronas ex frondibus & foliis destitutas fuisse, spero, quæ pro præmiis virtutis & victoriæ olim habitæ. Nec hoc obscurum, in coronis non minimam divini cultus partem præstitisse, & gratiam gentiles apud ficta Numina quæsisisse coronatos. Doctrinæ in Poëtis Coronandis præmium fuisse ordinarium Coronas, quis nescit? Ad plausus & lætitiæ significationem publicam coronas etiam spectasse notius, quàm ut explicatione opus habeat. Propter sanitatem corporis in capite ac collo corollas roseas, laurcas, & floreas non paucas alias gestatas esse, patet ex supra dictis. Ad virginitatis testimonium corollæ symbolum adhiberi vulgò docuit experientia, & docet hodieque. Illud tamen alienum à Coronis, imò his contrarium, quòd ad illusionem atque poenam Coronamina ex ferro, spinis, stramine, papyro, quin & floribus ducendis ad supplicium extremum, aut devirginatis etiam imponerentur.

(e) parte II. *Hist. pass. Jesu Chr. num. 323. p. 667.* (f) l. i. cap. 1. (g) lib. 5. cap. 5. 6. & lib. VI. cap. 17.

2470 1344
Propter fugam vacui subjungam
COROLLARIA.

I.

Cùm, propter puritatem, plura genera sciamus auri, non dubitamus, quin ex optimo & pretiosissimo auro fuerit *Corona Sacerdotalis*.

II.

Forma externa *Coronæ Sacerdotalis*, in Pandectis Sacris, nisi quòd lamina vocetur, haud exprimitur.

III.

In materia *Coronæ Christi Spineæ*, æquidem omnes, non verò in determinanda specie spinarum, conveniunt Interpretes.

IV.

Malumus de Formæ *Spineæ Coronæ Christi* eligere ἐπέχειν, quàm dubium & incertum quid asserere.

F I N I S.

VDTF
115

DE RE

Magnifi

DN

J.U. DO

No

DN

PH

CONSI

DNN.

HEIMENSI

cellentissimo,

MO

O,
CONSULI
&c.

ntissimo,

NNNI

JOSS,

EIMENSIUM

o &c.

bus suis ad ci.

m hanc

D. D. C.

AUTOR

es Philippus Grosius.

